

**СЛОВО ПРО ВЧЕНОГО, ПЕДАГОГА,
ЩАСЛИВУ ЛЮДИНУ**

**(До 70-річчя від дня народження
Віктора Юхимовича Мойсеєнка)**

У день ювілею особливо хочеться, щоби люди, які заслуговують на нашу сердечну вдячність і глибоку повагу, були поруч. Щоб ми могли почути їхні спогади і роздуми, щоби вони мали можливість почути про те, яке місце вони займають у житті інших. Це, на жаль, не завжди можливе, тому цю святкову статтю, присвячену 70-річчю від дня народження професора В.Ю. Мойсеєнка, задумано у вигляді такого уявного діалогу текстів – автобіографії і того, що залишилося за її межами, “долі” і “коментарів”. Хоча Віктор Юхимович уже давно проживає у сусідній, але однаково далекій Угорщині, він залишився для всіх нас, його колег і учнів, членом нашої кафедри. Він присутній не тільки в Енциклопедії університету, у бібліографіях, цитатах з його праць, а й у звичайних людських спогадах, сповнених поваги і тепла.

Напевно, тому, відгукнувшись на прохання розповісти про себе, Професор обрав щирий, зовсім не урочистий тон розмови з колегами. Отож, надаємо слово Ювілярові:

“Народився я 21 листопада 1941 року. Того дня німці бомбардували Ростов. Мені з мамою вдалося пережити роки окупації й важкі повоєнні роки. Батько, професійний художник, повернувся з війни пораненим, але живим. Жили, як всі, нелегко. Потім життя поступово налагодилося. У 1947 році, у віці шести років, мене відвели до школи. Там, наскільки тепер розумію, особливих талантів я не проявляв. Десять класів закінчив у 16 років. Поступив одразу до архітектурного технікуму. Після його закінчення трохи працював, а потім пішов у армію на три роки. Служив на Балтиці. У 1964 вирішив поступати у ВНЗ. Замахнувся одразу на філфак Ленінградського держуніверситету. На диво, попри величезний конкурс, легко вступив, обігнавши за балами медалістів. Приймальна комісія запропонува-

ла мені на вибір майбутню спеціальність, але я, сам не знаю чому, обрав славістику. Роки навчання в університеті згадую як найщасливіші в моєму житті. У Пітері, на останньому курсі, я обзавівся родиною. Після закінчення поїхав

дружиною шукати щастя на безкраїх просторах тодішнього Союзу. Мені часто щастило, бо нерідко зустрічав на своєму шляху хороших людей.

У 1974 році, мешкаючи у Львові, на запрошення Костянтина Костянтиновича Трофимовича прийшов на слов'янську кафедру, на якій відпрацював майже 20 років. Зустріч з Трофимовичем і наступну працю на слов'янській кафедрі у Львові теж вважаю однією з найбільших своїх життєвих удач. Повагу і симпатію до Костя Костьовича я зберезу на все життя. Багато у чому завдяки і йому теж я став тим, ким об'єктивно є.

Хочу зауважити, що мені взагалі дуже пощастило з моїми Учителями, Колегами і Учнями. Це окрема дуже вдячна і благодатна тема. Мій життєвий досвід дозволяє сказати, що зібраний Трофимовичем буквально по крупинах колектив викладачів Львівської кафедри у 70–80-ті роки міг стати окрасою будь-якого столичного університету. Особливо якщо порівнювати із сучасним рівнем філологічної науки. Кандидатську дисертацію “Чеський вплив на формування мови хорватської науки і просвіти” захистив у 1981 р. в *alma mater*, у Ленінградському університеті. Науковий керівник – богеміст(ка) проф. Г.О. Лілич. Консультант (він же перший опонент) – акад. М.І.Толстой. Докторську дисертацію “Чесько-інослов'янські мовні зв'язки епохи національного відродження” захистив 1989 р. також у Ленінградському університеті. Опоненти – проф. О.Д.Дуліченко (Тарту), проф. В.М.Мокієнко (Ленінград), проф. Л.М.Смирнов (Москва).

Які курси читав у Львівському університеті? Всього тепер і не згадаю. Вів практичні заняття з мови, читав курс історичної граматики, синтаксису... Більше пам'ятаю студентів. Багатьох, як пройшло вже стільки років, і зараз живо собі уявляю.

Життя склалося так, що в 1994 р. я був змушений виїхати зі Львова до Угорщини. З того часу і по сьогоднішній день я працюю на кафедрі славістики Західноугорського університету в м. Сомбатхей, тепер уже в якості *professor-a emeritus-a* (це щось на кшталт нашого “професора-консультанта” чи “почесного професора на пенсії”). Одночасно є професором славістики у докторській школі (по-нашому “аспірантурі”) у Будапештському університеті. Займаюся проблемами актуальної когнітивної лінгвістики, публікую доволі багато нарисів з етимології слов'янських найменувань кольору. Веду спецкурси з семасіології у широкому розумінні цього терміна, періодично читаю лекції у докторській школі в Будапешті. Опоную, беру участь у міжнародних славістичних конференціях.

Редагую різні славістичні видання (журнал “*Studia Slavica Savarensia*”, періодично й інші). Співпрацюю з колегами-славістами з багатьох країн. Коло наукових інтересів: слов'янська етимологія, історія слов'янських найменувань кольорів, проблеми когнітивної лінгвістики та соціолінгвістики та ін. Опублікував за ці роки більше 100 праць різного рівня і обсягу”.

Такою бачить власну біографію Віктор Юхимович Мойсеєнко, доктор філологічних наук, професор, авторитетний учений, автор численних мовознавчих праць, які виходять друком по цілому світові, далеко за межами нашого континенту, аж до далекої Австралії... І перше, що впадає у вічі читачеві цих стислих, на перший погляд, позбавлених емоцій рядків – це вишукана, глибока скромність їхнього автора, справжнього Вченого, який не зник розповідати про себе. Та в цьому й немає потреби: за нього говорять – і ще й як красномовно! – його праці. А ще – львівська школа сербокроатистики, у формуванні якої він взяв найактивнішу участь, численні учні, для яких він назавжди залишається Учителем з великої літери. Знавець бага-

тьох слов'янських мов, Віктор Юхимович найбільше часу й енергії у “львівський період” свого життя віддав викладанню сербсько-хорватської мови, прищепивши глибоку повагу і любов до культури народів колишньої Югославії усім, хто мав щастя бути його студентами. Під його мудрим, уважним керівництвом вони долали непростий шлях від азів розмовної мови до таємниць лінгвістичного аналізу, захоплювалися глибиною і широтою його філологічних знань, які давали змогу Професору з легкістю переходити від розповіді про давні тексти до окреслення сучасних тенденцій розвитку мови сербів і хорватів.

Дисертації стали підсумками досліджень, над якими роками уважно, наполегливо, творчо працював славіст широкого кола наукових інтересів, енциклопедичних знань, чіткого методологічного підходу. І після здобуття докторського ступеня вчений не зупинився у своїх дослідницьких пошуках. Про це свідчать його монографії (“Чешско-инославянские культурно-языковые связи в XIX веке: habilitációs értekezés” (Будапешт, 1998), “Ruski leksik u hrvatskom jeziku” (співавтор К.Гадані) (Стамбул, 1999), “Введение в славянскую филологию. Избранная библиография” (співавтор К.Гадані) (Мюнхен, 1997), ґрунтовні праці з семантики найменувань кольорів у слов'янських мовах, етимології, інших актуальних проблем мовознавчої науки, численні доповіді на представницьких міжнародних наукових форумах.

Плідну і наполегливу наукову діяльність у Львівському університеті Віктор Юхимович Мойсеєнко поєднував з нелегкою педагогічною працею, викладаючи теоретичні і практичні курси сербсько-хорватської (тоді) мови, з громадськими дорученнями, серед яких були й обов'язки куратора нашої групи, з факультативною працею зі студентами, які цікавилися наукою. Моя перша наукова публікація, зокрема, вийшла завдяки науковому керівникові – Віктору Юхимовичу, який погодився бути її співавтором. Не номінальним, а справжнім, який не жалів у бібліотеці дорогоцінного часу, щоби показати третьокурсниці, якою має бути мовознавча стаття, навчити методиці наукової роботи. Як викладач, Професор завжди вирізнявся високою фаховістю і вимогливістю, поєднаними з живим інтересом до свого предмета. Навіть рутинне складання домашнього читання могло перетворитися на жваву, цікаву розмову про книжку та її героїв, а науковий семінар – на захопливу розмову про пам'ятки давніх часів. Завдяки таким викладачам, як Віктор Юхимович Мойсеєнко, студенти-славісти Львівського університету, попри відсутність іноземного лектора, закордонних практик та інших благ, доступних студентам столичних університетів, не чулися провінційними. Бо рівень знань, які вони набували тут, був справді високим. Віктор Юхимович навчав своїх студентів не тільки граматики, не лише знайомив їх з теоретичними і практичними аспектами славістичного мовознавства. Людина надзвичайно високої культури і вишуканого естетичного смаку, інтелектуал і ерудит, він ніби мимохідь прищеплював своїм студентам потяг до мистецтва, відкривав ще незвідані для молодих людей простори прекрасного. Сухі граматичні правила ілюструвалися прикладами, які переносили студентів у картинні галереї світу, і багато сербських та хорватських слів в їхній пам'яті міцно пов'язані з шедеврами малярства, тонким знавцем якого є Професор.

У автобіографічному нарисі Віктора Юхимовича Мойсеєнка міститься ще одна виразна риса: пишучи про себе, він з вдячністю згадує інших. “Мені пощастило”, – неодноразово повторює він, згадуючи зустрічі з колегами, роки навчання, роки праці у Львові. Нам, його студентам, учням і колегам, пощастило, що цей визначний Науковець, талановитий Педагог, ця Щаслива Людина працювала на кафедрі

рі слов'янської філології Львівського університету. Хай Вам завжди щастить, наш шановний Ювіляре!

Алла ТАТАРЕНКО